

REGIONALNA PLATFORMA WSPÓŁPRACY MLW

KOMPLEKSOWE FORMY REINTEGRACJI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ W ŚRODOWISKU LOKALNYM

 zeszyt
informacyjny

Warszawa 2014

REGIONALNA PLATFORMA WSPÓŁPRACY MLW

KOMPLEKSOWE FORMY REINTEGRACJI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ W ŚRODOWISKU LOKALNYM

 zeszyt
informacyjny

Warszawa 2014

Publikacja powstała w ramach projektu systemowego realizowanego przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich pn. „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym”, zainicjowanego przez Departament Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Opracował Zespół Autorów z Instytutu Rozwoju Służb Społecznych w Warszawie,
w składzie:

dr Marta Komorska

Anna Kuczyńska

Katarzyna Sokołowska

Andrzej Trzeciecki

Paweł Wiśniewski

© Copyright by Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej; Centrum Rozwoju
Zasobów Ludzkich, Warszawa 2014

Publikacja bezpłatna

Nakład 1000 egz.

Projekt okładki: Anna Skrok

Korekta i skład: Joanna Iwanowska, Bożena Mazur

Druk i oprawa: Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, Radom

Fotografia na okładce: © Gstudio Group – fotolia.com

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SŁOWO WSTĘPU

W ramach zrealizowanego w latach 2013–2014 projektu systemowego „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym” zostały opracowane i przetestowane (pilotaż w terenie) dwa modelowe rozwiązania: Model Lokalnej Współpracy oraz Regionalna Platforma Współpracy. Ich celem było wzmocnienie roli usług reintegracji społecznej i zawodowej w systemie wsparcia i pomocy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Potrzeba poszukiwania i tworzenia nowych rozwiązań wynikała niewątpliwie z idei, jaką niesie ze sobą koncepcja aktywnej polityki społecznej¹, jak również z potrzeb lokalnych społeczności.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, a więc obecna w przestrzeni społecznej już ponad dekadę, zdecydowanie wpłynęła na wzmocnienie pozycji centrów i klubów integracji społecznej w architekturze instytucji odpowiedzialnych za integrację oraz ekonomię społeczną. Statystyka jednostek zatrudnienia socjalnego prezentuje się następująco: na terenie kraju funkcjonują 132 centra integracji społecznej oraz 286 klubów integracji społecznej. Jednak poziom nasycenia tymi podmiotami w Polsce jest bardzo zróżnicowany i z łatwością możemy znaleźć gminy, które nie zapewniają swoim mieszkańcom dostępu do usług reintegracji społecznej i zawodowej.

Ważnym zadaniem jest więc opracowanie i dostarczenie społecznościom lokalnym i ich samorządom takich instrumentów, które pozwolą na sprawne i skuteczne wykorzystanie możliwości, jakie niesie ze sobą reintegracja społeczna i zawodowa. Tymi rozwiązaniami są:

- Model Lokalnej Współpracy (MLW) – rozwiązanie proponowane dla gmin, które chcą wykorzystać instrumenty aktywizujące ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym dla zmiany sytuacji osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz zbudowania szerszego partnerstwa instytucjonalnego w obszarze lokalnej polityki społecznej.
- Regionalna Platforma Współpracy (RPW) – rozwiązanie proponowane w celu rzecznictwa zatrudnienia socjalnego i wpisania go w zakres narzędzi polityki społecznej prowadzonej na obszarze gminy, powiatu i województwa, a także podkreślania ścisłego związku zatrudnienia socjalnego z rozwojem różnorodnych form ekonomii społecznej.

¹ T. Kaźmierczak, M. Rymsza: *Aktywna polityka społeczna. Stan obecny i szanse upowszechnienia koncepcji*, (w:) „Analizy i Opinie” nr 48”, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2005. Zob. także: Rymsza Marek (red.): *Czy podejście aktywizujące ma szansę? Pracownicy socjalni i praca socjalna w Polsce 20 lat po reformie systemu pomocy społecznej*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2011.

Pomiędzy ww. rozwiązaniami istnieje ściśle powiązanie, bowiem gminy, które zdecydują się na wdrożenie elementów Modelu Lokalnej Współpracy (np. Zespół Synergii Lokalnej, który może utworzyć podmiot zatrudnienia socjalnego), staną się naturalnym orędownikiem zatrudnienia socjalnego. Aby to rzecznictwo poszerzyć poza spectrum oddziaływania gminy, proponuje się wykorzystanie takich struktur jak Regionalne Platformy Współpracy.

Prezentowane opracowanie jest korektą pierwszej wersji, uzupełnioną o doświadczenia oraz propozycje powstałe w trakcie testowania RPW. Niezwykle cennymi efektami pilotażu RPW były uwagi przekazane przez Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej w Lublinie, Poznaniu i Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej w Warszawie, które podkreślały znaczenie oddolnego charakteru tworzenia testowanych struktur, jak również konieczność zachowania ich elastyczności i reprezentacyjnego charakteru.

Niniejsza publikacja ma charakter ramowy, co oznacza, że modelowe rozwiązanie RPW jest tylko odpowiedzią, jak samodzielnie i kreatywnie tworzyć prezentowane struktury w regionach, która wymaga dalszego doskonalenia w praktyce w różnych rzeczywistościach organizacyjnych, społecznych i terytorialnych.

/ - / Od Zespołu Autorskiego

SŁOWNICZEK RPW – NAJWAŻNIEJSZE POJĘCIA

MLW	Skrót określający Model Lokalnej Współpracy oznacza tworzenie partnerstwa lokalnego w obszarze zatrudnienia socjalnego.
ZSL	Skrót określający Zespół Synergii Lokalnej oznacza zespół konsultacyjno-doradczy utworzony dla inicjowania działań MLW.
ZATRUDNIENIE SOCJALNE	Pojęcie odnoszące się do usług reintegracji społecznej i zawodowej, wykonywanych zgodnie z przepisami ustawy z dn. 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity: Dz. U. 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.).
PODMIOT ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO	To jednostka organizacyjna świadcząca usługi reintegracji społecznej, utworzona zgodnie z procedurą i wymogami ustawy z dn. 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity: Dz. U. 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.). Podmiotem zatrudnienia socjalnego jest centrum integracji społecznej lub klub integracji społecznej.
CIS	Skrót określający Centrum Integracji Społecznej.
KIS	Skrót określający Klub Integracji Społecznej.
INTERESARIUSZ MLW	Pojęcie występujące w Modelu Lokalnej Współpracy odnoszące się do instytucji, podmiotu lub osoby fizycznej. Interesariusze MLW w działaniach pilotażowych są reprezentowani przez osoby wyznaczone przez kierownictwa instytucji, podmiotów lub osoby o uznanym w środowisku autorytecie społecznym.
PAKT NA RZECZ MLW	Pojęcie występujące w Modelu Lokalnej Współpracy odnoszące się do projektu lub ostatecznej wersji porozumienia (umowy) o współpracy zawartego pomiędzy Interesariuszami, którzy zadeklarowali chęć wspierania, a także uczestniczenia w działaniach zmierzających do utworzenia (reaktywowania) klubu integracji społecznej oraz rozwoju jego usług na terenie gminy, na którym przebiegał pilotaż MLW.
GMINA MLW	Pojęcie oznaczające gminę, która brała udział w działaniach pilotażowych Modelu Lokalnej Współpracy lub gminę, która wdraża ten model.
RPW	Skrót określający Regionalną Platformę Współpracy występującą w działaniach wdrażających MLW na terenie gmin danego powiatu/województwa. RPW oznacza elastyczną strukturę organizacyjną budowaną oddolnie na bazie już istniejących partnerstw lub organów doradczo-konsultacyjnych takich jak: Powiatowa Rada Rynku Pracy, Powiatowa Rada Działalności Pożytku Publicznego (odpowiednio wojewódzkie). W skład nowej struktury organizacyjnej (Platformy Współpracy) wchodzi przedstawiciele (lub reprezentant) Zespołów Synergii Lokalnej, reprezentujących instytucje zatrudnienia socjalnego. RPW może być także tworzona na bazie zespołów ds. ekonomii społecznej działających w strukturach Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej, a poprzez dołączenie do nich przedstawicieli zespołów synergii lokalnej następuje wzmacnianie lokalnych podmiotów zatrudnienia socjalnego.
REINTEGRACJA SPOŁECZNA	Działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej, klubie integracji społecznej lub zatrudnionej u pracodawcy, umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.
REINTEGRACJA ZAWODOWA	Działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej i klubie integracji społecznej zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

RPW – rzecznictwo zatrudnienia socjalnego

Rozwój różnorodnych form wsparcia i pomocy dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, opartych na idei partnerstwa i solidarnej partycypacji, powinien umożliwić połączenie trzech obszarów: pomocy społecznej, rynku pracy (w kontekście przeciwdziałania bezrobociu) oraz zatrudnienia socjalnego. Cel ten można uzyskać, wykorzystując różne gremia i struktury organizacyjne, w których przedstawiciele samorządu terytorialnego, instytucji polityki społecznej, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, a także związków zawodowych i stowarzyszeń biznesowych mają możliwość spotykania się, konsultacji oraz dyskusowania nad kwestiami rozwoju społecznego regionu, województwa lub powiatu.

Regionalna Platforma Współpracy jako rozwiązanie współlistniejące z Modelem Lokalnej Współpracy powinna spełniać rolę rzecznictwa zatrudnienia socjalnego rozumianego jako pozytywny lobbying, które należy kojarzyć z:

- propagowaniem usług reintegracji społecznej i zawodowej szczególnie na obszarze gmin danego województwa,
- wspieraniem tworzenia w gminach najmniejszych podmiotów zatrudnienia socjalnego lub wyboru takich form organizacyjnych, które w swojej działalności statutowej zajmują się problematyką reintegracji społecznej i zawodowej (np. spółdzielni socjalnych),
- promowaniem gmin wdrażających MLW oraz podmiotów zatrudnienia socjalnego, działających na obszarze województwa.

RPW powinna skoncentrować swoje działania na reprezentacji wartości zatrudnienia socjalnego oraz idei centrów i klubów integracji społecznej jako jednostek istotnie wspomagających i uzupełniających działalność instytucji pomocy społecznej i rynku pracy w celu eliminacji wykluczenia społecznego i zawodowego.

RPW jako modelowe rozwiązanie stanowi forum, za pośrednictwem którego instytucje administracji publicznej, szczególnie administracji rządowej i samorządowej, odpowiedzialne za realizację kierunków lokalnej i regionalnej polityki społecznej, a także uchwalające strategie i programy rozwiązywania problemów społecznych są informowane o:

- potrzebach rozwijania usług reintegracji społecznej i zawodowej w lokalnych środowiskach społecznych na zasadach partnerstwa instytucjonalnego,
- potrzebach i mankamentach obowiązujących rozwiązań prawno-organizacyjnych, w tym szczególnie ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

Celem rzecznictwa zatrudnienia socjalnego, a więc celem RPW – jest dążenie do wprowadzenia w lokalnym środowisku zasady partnerskiej współpracy instytucji różnych sektorów, partycypacyjnego wykorzystania ich zasobów oraz koncentracji wspólnych działań na rzecz osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, takiego ukierunkowania tych działań, by poprzez usługi reintegracji społecznej i zawodowej korzystać z rozwiązań szeroko rozumianej ekonomii społecznej.

Gmina, która buduje partnerstwo MLW, staje się naturalnym rzecznikiem usług reintegracji społecznej i zawodowej. Ważną inicjatywą w regionie, województwie lub powiecie będzie umożliwienie oddolnego powstawania ***Regionalnych Platform Współpracy***, czyli elastycznych struktur reprezentujących przedstawicieli Zespołów Synergii Lokalnej.

MLW w gminie – charakterystyka koncepcji

Model Lokalnej Współpracy (MLW) pokazuje, w jaki sposób można optymalnie wykorzystać rozwiązania ustawy o zatrudnieniu socjalnym na obszarze gminy oraz zbudować gminną platformę współpracy z wykorzystaniem potencjału wielu instytucji oraz osób prywatnych – liderów społecznych. MLW podpowiada, jak wykorzystać zasoby instytucjonalne, personalne oraz finansowe z jednoczesnym pozyskaniem środków pochodzących z województwa, budżetu ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego oraz z nowej perspektywy EFS 2014–2020. MLW jest prostym rozwiązaniem, to propozycja dla samorządów gminnych w prowadzeniu lokalnej polityki społecznej, która może okazać się przydatna w działaniach ograniczających sferę wykluczenia społecznego. Konstruując MLW, uznano także, że będzie on przydatny w propagowaniu takich kierunków rozwoju społeczności lokalnych jak „uczestnictwo” oraz „partnerstwo”.

Model Lokalnej Współpracy oparty jest o pięć ram koncepcyjnych¹:

- Pierwsza – „Gwarancja bezpieczeństwa socjalnego”** – Art. 25 ust. 1 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka;
- Druga – „Cele polityki społecznej 2014–2020”** – Strategii „Europa 2020” (w obszarze polityki społecznej m.in. ograniczenie o 20 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym), „Krajowego Programu

¹ Szerzej: *Zeszyt Informacyjny MODEL LOKALNEJ WSPÓŁPRACY W GMINIE – kompleksowe formy reintegracji społecznej i zawodowej w środowisku lokalnym*, CRZL, Warszawa 2014.

Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 Nowy wymiar aktywnej integracji” (m.in. obniżenie w Polsce o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem);

Trzecia – „Promocja zatrudnienia socjalnego” – promowanie rozwiązań ustawy o zatrudnieniu socjalnym;

Czwarta – „Uczestnictwo” – termin rozumiany jest jako uczestnictwo jednostek społeczeństwa oraz uczestnictwo instytucji (organizacji) w dwóch podstawowych formach²:

- **Powinność** – to uczestnictwo rozumiane jako zobowiązanie jednostki wobec społeczeństwa, wyrażane oczekiwaniem spełniania określonych postaw (ról) wobec istniejących norm społecznego życia w takich sferach, jak ekonomiczna (wytworzenie dóbr, praca, konsumpcja) oraz społeczna (relacje i kontakty społeczne, udział w kulturze i oświacie);
- **Dostępność** – to specyficzny rodzaj uczestnictwa związany z możliwością dostępu do zasobów i usług w sferze ekonomicznej (rynek pracy – zatrudnialność), w sferze socjalnej (instytucje zdrowia, system zabezpieczenia społecznego, role społeczne, role rodzinne), w sferze edukacyjnej (wyszkolenie, kształcenie ustawiczne) oraz w sferze kultury (promocja tworzenia i korzystania z lokalnych zasobów kultury);

Piąta – „Partnerstwo” – termin rozumiany jako długofalowy proces rozpoczynający się współpracą instytucjonalną dla osiągnięcia uzgodnionych, lokalnych celów polityki społecznej. Partnerstwo lokalne to *trójsektorowe porozumienie instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw, które chcą wspólnie działać na rzecz swojego regionu; ma długofalowy charakter, a spoiwem dla jego członków jest wspólny obszar, na którym działają, i wspólne cele, które sobie stawiają. Szczególną cechą takiego porozumienia jest jego dynamika – partnerstwo lokalne stopniowo się rozwija, zmianom może podlegać zarówno liczba jego członków, jak i zakres realizowanych zadań*³. Istotą partnerstw o charakterze społecznym jest integrowanie potencjału trzech sektorów wokół wspierania określonych grup oraz rozwoju społeczności.

² J. Grotowska-Leder, K. Faliszek (red.): *Ekсклюzyja i inkluzja społeczna. Diagnoza – uwarunkowania – kierunki działań*, Wyd. Edukacyjne Akapit, Toruń 2005, s. 28–29.

³ T. Kaźmierczak: *W stronę nowego Liskowa. Inspiracje, konteksty i cele projektu studyjno-badawczego*, [w:] Kaźmierczak T. (red.), *W poszukiwaniu strategii pobudzania oddolnego rozwoju społeczności wiejskich*, ISP, Warszawa 2008, s. 30.

Istota MLW – cele i najważniejsze elementy

Istotą MLW jest partnerskie tworzenie przyjaznego środowiska do korzystania z rozwiązań ustawy o zatrudnieniu socjalnym, a tym samym tworzenia warunków do autonomicznych decyzji o wyborze wariantu wdrażania usług reintegracji społecznej i zawodowej w gminach na terenie kraju. Pilotaż MLW w wybranych 20 gminach wskazały, że efektem działania MLW nie zawsze musi być utworzenie własnego podmiotu zatrudnienia socjalnego, jakim jest najprostsza jego forma, tj. klubu integracji społecznej. Dobre rezultaty gwarantuje także nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami, które już dysponują podmiotem zatrudnienia socjalnego, bądź też wybranie innej formy organizacyjnej świadczącej usługi reintegracji społecznej i zawodowej, np. wykorzystanie możliwości spółdzielni socjalnej osób prawnych. Pozytywne wykorzystanie MLW wymaga jednak konsolidacji przede wszystkim instytucji działających na obszarze administracyjnym gminy w różnych sferach takich jak: kultura, edukacja, zdrowie, sport oraz niezbędne jest pozyskanie środowiska lokalnych przedsiębiorców. Optymalnym wariantem wdrażania MLW jest również zdobycie przychylności zewnętrznych interesariuszy, tj. niektórych instytucji spoza granic administracyjnych gminy, np. z poziomu powiatu lub województwa.

Wdrażanie MLW oznacza dążenie do następujących celów:

- Cel główny – uzyskanie w gminach synergii działań instytucji odpowiedzialnych za realizację zadań reintegracji społeczno-zawodowej grup osób wykluczonych społecznie, wzmacniającej jakość i efektywność świadczonych usług poprzez partnerską współpracę sygnatariuszy Paktu na rzecz MLW.
- Cel szczegółowy nr 1 – zwiększenie stopnia koordynacji usług reintegracji społeczno-zawodowej oraz wzrost poziomu współpracy pomiędzy podmiotami odpowiedzialnymi za pomoc i reintegrację społeczną a publicznymi służbami zatrudnienia oraz innymi partnerskimi instytucjami.
- Cel szczegółowy nr 2 – wzrost świadomości społecznej w zakresie synergicznego działania wszystkich instytucji odpowiedzialnych za aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców gminy, pomoc i wsparcie dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej – zwiększenie solidaryzmu społecznego.

Najważniejsze elementy MLW

Interesariusze MLW – lokalne instytucje, podmioty oraz liderzy społeczni, przedsiębiorcy oraz instytucje spoza gminy wspierające działania gminy

Zespół Synergii Lokalnej

Pakt na rzecz MLW – rodzaj umowy partnerskiej

Wybrany wariant organizacyjny świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej

INTERESARIUSZE MLW

W każdej ze sfer życia społeczno-gospodarczego na obszarze gminy występują **interesariusze**, czyli instytucje administracji publicznej, podmioty i organizacje obywatelskie, liderzy społeczni (np. sołtysi) czy przedsiębiorcy posiadający w polu swoich zainteresowań realizację różnorodnych celów statutowych. Wymienione struktury organizacyjne tworzą „Gminny Katalog Interesariuszy”, który można usystematyzować według takich cech jak:

- przynależność do sektora statutowej działalności (np.: sektor administracji publicznej, sektor edukacji etc.),
- przydatność merytoryczna w odniesieniu do treści przyszłych programów zajęć reintegracji społecznej i zawodowej,
- zasobność w dobra techniczno-organizacyjne, personalne oraz finansowe, możliwe do wykorzystania w przyszłej współpracy partnerskiej przy stosowaniu usług reintegracji społecznej i zawodowej.

Z punktu widzenia wdrażania MLW zbiór interesariuszy może zostać podzielony wg kodu:

Kod „Zwolennik MLW” – oznacza taką grupę instytucji/organizacji, podmiotów oraz osób, która jest żywotnie zainteresowana, z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych, rozwojem usług reintegracji społecznej i zawodowej na obszarze danej gminy. Będą to „liderzy” MLW zaangażowani od samego początku w budowanie partnerstwa lokalnego.

Kod „Neutralny MLW” – oznacza taką grupę instytucji/organizacji, podmiotów oraz osób, która z uwagi na specyfikę swoich statutowych zadań na początku wdrażania MLW nie będzie zainteresowana współpracą. Wobec tej grupy konieczne będzie przyjęcie specjalnego scenariusza negocjacji, tzw. scenariusza oddziaływania, by uzyskać zmianę ich stanowiska.

ZESPÓŁ SYNERGII LOKALNEJ MLW

To grupa indywidualnych osób, składająca się zarówno z reprezentantów instytucji administracyjnych gminy, jednostek organizacyjnych samorządu gminnego z obszaru pomocy społecznej, edukacji, kultury i służby zdrowia, a także reprezentantów środowiska lokalnych przedsiębiorców, organizacji obywatelskich, jak również osób uznanych w środowisku lokalnym za autorytety. Skład ZSL ma charakter otwarty oraz nieformalny, a jego członkowie (reprezentanci poszczególnych interesariuszy) powinni pełnić funkcje nieodpłatnie, doceniając wyznaczoną rolę konsultanta-doradcy dla władz gminy, tj. wójta, burmistrza lub rady gminy. Zainicjowanie utworzenia pierwszego składu osobowego ZSL powinno być czynnością przypisaną do kompetencji wójta, burmistrza, prezydenta miasta na prawach powiatu lub wyznaczonego przez niego reprezentanta, np. kierownika ośrodka pomocy społecznej lub lidera lokalnej organizacji pozarządowej. Podstawową funkcją Zespołu Synergii Lokalnej MLW jest sprawowanie **funkcji konsultanta-doradcy w kolejnych fazach wdrażania MLW**.

GMINNY PAKT NA RZECZ MLW

Potwierdzenie gotowości do współpracy poszczególnych instytucji, podmiotów czy liderów społecznych w MLW jest wyrażona w dokumencie zwanym *Paktem na rzecz MLW*. Treść *Paktu* powinna być efektem wspólnej pracy osób skupionych w ZSL i być poddana konsultacjom, głównie w gronie interesariuszy MLW o nadanym kodzie „Zwolennik”. W gminach, które brały udział w pilotażu MLW, takie dokumenty zostały nie tylko opracowane, ale również przyjęte i potwierdzone faktem przystąpienia do *Paktu na rzecz MLW* poprzez podpisanie umowy. Przykład projektu takiej umowy partnerskiej podano poniżej⁴.

⁴ Przykład projektu umowy partnerskiej przygotowanego przez jednego z wykonawców pilotażu MLW w województwie lubelskim.

PAKT NA RZECZ MODELU LOKALNEJ WSPÓŁPRACY

„Wspieranie i rozwój usług reintegracji społecznej i zawodowej”

Preambuła

Mając na uwadze postanowienia:

1. *Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020, przyjętej do realizacji Uchwałą Nr XXXVIII/612/2013 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 20 grudnia 2013,*
2. *Wieloletniego Regionalnego Planu Działania na rzecz Promocji Upowszechniania Ekonomii Społecznej oraz Rozwoju Instytucji Sektora Ekonomii Społecznej i jej Otoczenia w Województwie Lubelskim na lata 2013–2020, przyjętego do realizacji Uchwałą Nr CLXXXVI/3830/2013 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 2 lipca 2013 r.,*

a także misję instytucji publicznych gminy wobec swoich mieszkańców, którą jest m.in. dążenie do:

- zintegrowania społeczeństwa, wolnego od problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego, solidarnego i bezpiecznego socjalnie,
- zapewnienia większej dostępności do zasobów i usług w sferze rynku pracy, w sferze społecznej – ochrona zdrowia, edukacja i kultura, oraz w sferze obywatelskiej,
- osiągnięcia większego stopnia społecznej przedsiębiorczości poprzez optymalne wykorzystanie systemu pomocy i wsparcia oraz rozwiązań ekonomii społecznej

uznano, że zawiązanie niniejszego Paktu będzie potwierdzeniem i deklaracją uczestnictwa w procesie stymulowania tworzenia i rozwoju podmiotów zatrudnienia socjalnego, działających na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.).

§ 1.

Sygnatariusze Paktu wspólnie uzgadniają, że celem jest rozwój na obszarze Gminy instytucjonalnych podstaw do świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej, poprzez:

- rozpowszechnianie wiedzy oraz edukowanie mieszkańców o problematyce zatrudnienia socjalnego jako elementu szeroko pojmowanego wsparcia i pomocy, świadczonych przez instytucje pomocy społecznej, rynku pracy oraz instytucje reintegracji społecznej i zawodowej,
- zapewnienie lokalnej współpracy instytucji samorządowej administracji, organizacji obywatelskich i osób prywatnych, szczególnie w zakresie wymiany informacyjnej o możliwościach wykorzystania zasobów i potencjału kadrowego dla świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej,
- umożliwienie mieszkańcom, w szczególności zagrożonym ryzykiem wykluczenia społecznego, poszukiwania innowacyjnych rozwiązań własnych problemów i trudności życiowych w sferze zatrudnienia, rozwoju edukacyjnego i kulturalnego, organizowania życia rodzinnego i sąsiedzkiego, z wykorzystaniem możliwości podmiotów zatrudnienia socjalnego,
- zachęcenie mieszkańców do udziału we współtworzeniu i realizacji oraz monitorowaniu lokalnej polityki społecznej, w tym szczególnie do udziału w konsultacjach społecznych oraz w różnych formach dialogu społecznego.

§ 2.

1. Sygnatariusze Paktu deklarują, iż każdy w ramach swojej statutowej działalności i kompetencji będzie podejmował działania na rzecz promowania i rozwoju systemu usług reintegracji społecznej i zawodowej na obszarze administracyjnym Gminy, a także poza jej granicami.
2. Sygnatariusze Paktu, uznając, że lepsze rezultaty osiąga się poprzez współdziałanie, deklarują wolę lokalnej współpracy, szczególnie poprzez:
 - uznanie konieczności działania jednego ośrodka koordynacyjnego z funkcją konsultacyjno-doradczą dla Władz Gminy, który zwany będzie Zespołem Synergii

Lokalnej, w którego skład oddelegowani zostaną na zasadzie dobrowolności decyzji o udziale w pracach przedstawiciele Sygnatariuszy,

- uznanie, że instytucją wiodącą w powołaniu pierwszego składu Zespołu Synergii Lokalnej będzie Rada Miejska oraz że wykonywanie zadań w ramach tego zespołu będzie nieodpłatne, społecznie potrzebne i nacechowane misją solidarności społecznej,
- wspieranie swoją wiedzą, dostępnymi zasobami oraz potencjałem organizacyjnym przyjętych form rozwoju usług reintegracji społecznej i zawodowej,
- dążenie do wpisania usług reintegracji społecznej i zawodowej jako niezbędnego elementu lokalnych strategii rozwoju, w tym szczególnie strategii rozwiązywania problemów społecznych.

§3.

Sygnatariusze Paktu, uznając usługi reintegracji społecznej i zawodowej jako element pomocy i wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, będą w ramach swojej działalności statutowej i kompetencji udzielać:

- pomocy w organizowaniu zajęć dla osób i rodzin objętych indywidualnymi programami zatrudnienia socjalnego oraz kontraktami socjalnymi, szczególnie w formie stosowania preferencyjnych warunków korzystania z zasobów instytucjonalnych, w takich sferach jak: kultura, oświata i edukacja, sport i wypoczynek,
- wsparcia doradczo-konsultacyjnego przy opracowywaniu i organizowaniu merytorycznych programów zajęć dla osób i rodzin objętych indywidualnymi programami zatrudnienia socjalnego i kontraktami socjalnymi,
- wsparcia w poszukiwaniu źródeł finansowych dla wspólnych przedsięwzięć organizacyjnych służących rozwojowi form i zajęć w ramach reintegracji społecznej i zawodowej, a także współuczestniczyć w zajęciach merytorycznych organizowanych w ramach usług reintegracji społecznej i zawodowej w miarę posiadanej wiedzy, doświadczenia i umiejętności.

§ 4.

1. Sygnatariusze Paktu uznają, że ma on charakter otwarty, co oznacza, że w każdej chwili lista stron uczestniczących w jego wdrażaniu i realizacji może zostać powiększona o nowe instytucje, podmioty i osoby prywatne, a także że każdy z Sygnatariuszy może podjąć decyzję o wystąpieniu z Paktu.
2. Sygnatariusze Paktu uznają, że jedynym wyznacznikiem przystąpienia do Paktu jest uznanie roli usług reintegracji społecznej i zawodowej w systemie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, chęć partnerskiej współpracy na rzecz poprawy sytuacji osób i rodzin zagrożonych ryzykiem marginalizacji oraz wola udostępnienia swojego potencjału kadrowego i organizacyjno-technicznego dla programów zatrudnienia socjalnego.

§ 5.

1. Sygnatariusze Paktu uznają, że:
 - 1) przystąpienie oraz udział w nim nie powodują powstania zobowiązań finansowych, a jeśli takowe miałyby powstać, muszą zostać potwierdzone stosowymi, odrębnymi umowami i porozumieniami,
 - 2) przystąpienie oraz udział w nim nie powodują powstania przeszkód i barier we współpracy w innych obszarach życia społeczno-gospodarczego.
2. Pakt zostaje zawarty na czas nieokreślony.
3. Pakt może zostać rozwiązany tylko w przypadku, kiedy liczba czynnych Sygnatariuszy będzie mniejsza niż trzech.

§ 6.

Pakt na rzecz Modelu Lokalnej Współpracy został podpisany przez przedstawicieli następujących Sygnatariuszy, których imienną listę i podpisy stanowią załącznik do niego.

§ 7.

Pakt został sporządzony w liczbie egzemplarzy:

- 1) Oryginał Paktu – 1 egzemplarz, przechowywany w Urzędzie Miejskim,
- 2) Kopie – w liczbie odpowiadającej imiennej liście Sygnatariuszy.

Załącznik: Lista imienna Sygnatariuszy MLW

Załącznik – LISTA SYGNATARIUSZY PAKTU NA RZECZ MODELU LOKALNEJ WSPÓŁPRACY

WARIANT USŁUG REINTEGRACJI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ

W trakcie realizacji Modelu Lokalnej Współpracy, Zespół Synergii Lokalnej podejmuje decyzję o wyborze wariantu organizacyjnego wprowadzenia dostępności do „systemu” usług reintegracji społecznej i zawodowej na obszarze gminy. Pilotaż MLW w 20 gminach potwierdził różnorodność wariantów, jakie zastosowano, w tym m.in.:

- odtworzenie działalności klubu integracji społecznej utworzonego w strukturach organizacyjnych ośrodka pomocy społecznej,
- zainicjowanie utworzenia najmniejszej jednostki organizacyjnej zatrudnienia socjalnego w gminie (KIS) przez ośrodek pomocy społecznej lub organizację pozarządową,
- nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami, w których funkcjonował już podmiot zatrudnienia socjalnego w celu rozszerzenia zakresu jego usług i objęcia nimi mieszkańców gminy wdrażającej MLW, np. gmina Modliborzyce, gmina Godziszów jako partnerzy KIS działającego na terenie gminy Janów Lubelski,
- opracowanie koncepcji tworzenia podmiotu ekonomii społecznej, realizującego statutowo usługi reintegracji społecznej i zawodowej, np. gmina Działdowo – spółdzielnia socjalna osób prawnych.

RPW – optymalna konstrukcja platformy

Regionalna Platforma Współpracy zgodnie z założeniami projektu jest propozycją „Forum” spełniającą rolę rzecznika zatrudnienia socjalnego na obszarze województwa, a jej utworzenie uzależnione jest od następujących czynników:

- liczby gmin, które korzystają z MLW (lub będą korzystać), wprowadzając usługi reintegracji społecznej i zawodowej w lokalny system wsparcia i pomocy dla osób i rodzin uznanych za zagrożone wykluczeniem społecznym, a więc liczby funkcjonujących w zespołach synergii lokalnej,
- liczby działających na obszarze województwa podmiotów zatrudnienia socjalnego oraz podmiotów ekonomii społecznej świadczących usługi reintegracji społecznej i zawodowej.

W trakcie pilotażu RPW zaproponowano skorzystanie z kilku rozwiązań tworzenia platform współpracy dla Zespołów Synergii Lokalnej, m.in.:

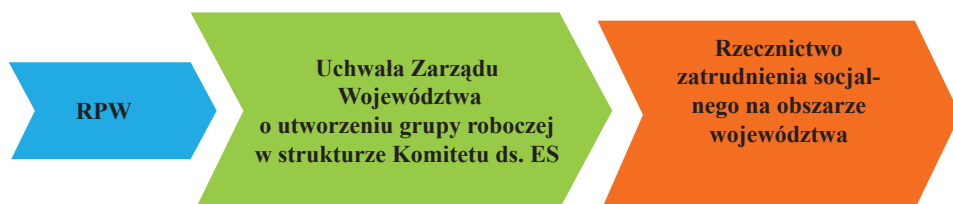
- wariant poszerzenia składu działających rad rynku pracy lub rad pożytku publicznego szczebla powiatowego lub wojewódzkiego o przedstawicieli Zespołów Synergii Lokalnej;

- wariant poszerzenia lokalnych bądź regionalnych partnerstw działających w obszarze szeroko pojmowanej polityki społecznej lub ekonomii społecznej, które w swoich misjach i celach mają zapisane zadania pomocy społecznej, integracji społecznej, zatrudnienia, a często także wprost zatrudnienia socjalnego i ekonomii społecznej (przykład Lokalnych Grup Działania);
- wariant samoistnego funkcjonowania platformy współpracy na poziomie powiatu lub województwa konstytuowanych przez oddolnie utworzone ZSL i podmioty zatrudnienia socjalnego, z zaproszeniem do współpracy przedstawicieli innych instytucji administracji publicznej powiatu lub województwa, organizacji pozarządowych, przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej, OWES czy nawet związków zawodowych (przykład Konwentu Centrów i Klubów Integracji Społecznej);
- wariant wzmocnienia Regionalnych Komitetów ds. Ekonomii Społecznej (lub regionalnych zespołów) działających przy Regionalnych Ośrodkach Polityki Społecznej.

Istotnym elementem powodzenia działań pilotażowych było powierzenie funkcji koordynacyjnych regionalnym ośrodkom polityki społecznej, co znacznie ułatwiło tworzenie pierwszych struktur RPW, składających się z przedstawicieli ZSL (przykład gmin z Wielkopolski).

Analiza możliwości tworzenia RPW na bazie innych wariantów wykazała wiele barier i utrudnień formalnoprawnych. Jedną z istotnych barier był fakt braku w niektórych jednostkach samorządu terytorialnego działających rad pożytku publicznego lub czasowe zawieszenie ich działalności.

EFEKT PILOTAŻU RPW W WIELKOPOLSCE

Rozwiązaniem optymalnym dla modelowej konstrukcji RPW przetestowanym przez Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej w Poznaniu i Lublinie oraz Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej w Warszawie okazał się wariant wykorzystujący Wojewódzkie Komitety/Zespoły ds. Ekonomii Społecznej. Proponowane cele regionalnych platform współpracy okazały się zbieżne z celami *Regionalnych Wieloletnich Programów Wsparcia i Rozwoju Ekonomii Społecznej*⁵.

⁵ Patrz przykład – województwo katowickie http://rops-katowice.pl/dopobrania/es/plan_es.pdf oraz podstawa „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej” przyjęty w dniu 12 sierpnia 2014 r. przez Radę Ministrów.

Przytoczone poniżej opinie ROPS Poznań potwierdzają słuszność kierunku wykorzystania struktur organizacyjnych Komitetu ds. Ekonomii Społecznej dla praktycznego umiejscowienia RPW:

- 1) pierwsza opinia (cyt.): *Jednakowoż przydzielenie grupy RPW do Komitetu ds. Ekonomii Społecznej umożliwi ciągle funkcjonowanie i działanie Platformy, nawet po zakończeniu pilotażu, co może dobrze wpłynąć na utrzymanie synergii działań instytucji związanych z reintegracją społeczną i zawodową⁶.*
- 2) druga opinia (cyt.): *Ostatnim ważnym elementem jest usytuowanie Grupy RPW przy Komitecie ds. Ekonomii Społecznej, która to decyzja została zaaprobowana przez jego członków, można domniemywać, iż jest to sygnał na wiązania współpracy między poszczególnymi podmiotami z obszaru pomocy i reintegracji społecznej oraz z obszaru publicznych służb zatrudnienia⁷.*

Proponowany schemat koncepcji organizacji RPW na szczeblu województwa synchronizujący współpracę z MLW oraz uwzględniający efekty pilotażu przedstawia się następująco:

Argumentem przemawiającym za wykorzystaniem struktur wojewódzkich jest fakt, że zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej⁸ (KPRES) w województwach poprzez uchwałę Zarządu Województwa będą tworzone Komitety ds. Ekonomii Społecznej. W ich skład mają wchodzić przedstawiciele samorządu województwa i samorządów lokalnych, a także sektora ekonomii społecznej, nauki oraz biznesu. To grono może być poszerzone o przedstawicieli ZSL oraz podmiotów zatrudnienia socjalnego⁹.

⁶ Raport cząstkowy nr 3 „Regionalne Platformy Współpracy”, op.cit., s. 5.

⁷ Tamże, s. 6.

⁸ KPRES został przyjęty przez Radę Ministrów 12 sierpnia 2014 r.

⁹ Patrz efekty pilotażu RWP w Wielkopolsce – utworzenie platformy przy Komitecie ds. Ekonomii Społecznej jako grupy roboczej.

POTWIERDZENIE ALOKACJI RPW W STRUKTURZE KOMITETU ds. ES (przykład województwa wielkopolskiego)

Uzasadnienie do uchwały Nr 4945/2014 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 24 lipca 2014 roku

zmieniającej uchwałę w sprawie powołania Komitetu ds. ekonomii społecznej w ramach realizacji Regionalnego Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim na lata 2013–2020

W dniu 5 lipca podjęta została uchwała Nr 3602/2013 Zarządu Województwa Wielkopolskiego w sprawie powołania Komitetu ds. ekonomii społecznej w ramach realizacji Regionalnego Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim na lata 2013–2020.

W związku z coraz intensywniejszą pracą Komitetu ds. ekonomii społecznej konieczna stała się korekta jego składu obejmująca wymianę członków lub zastępców bez poszerzania listy członków.

Zadaniem Komitetu ds. ekonomii społecznej jest, między innymi, zapewnienie realizacji polityki wsparcia ekonomii społecznej w następujących wymiarach:

- koordynowanie działań w obszarze ekonomii społecznej w regionie,
- wyznaczanie wspólnych kierunków rozwoju,
- stworzenie prawidłowego systemu przepływu informacji oraz komunikacji,
- stałe pogłębianie wiedzy mieszkańców Wielkopolski dotyczącej sektora ekonomii społecznej,
- wypracowanie ram instytucjonalnych i prawnych umożliwiających rozwój podmiotów ekonomii społecznej oraz współpracy lokalnej na rzecz sektora ekonomii społecznej.

Zgodnie z regulaminem Komitetu ds. ekonomii społecznej, w jego ramach tworzone są również zespoły robocze. Pierwszym z nich jest Regionalna Platforma Współpracy, której celem jest uzyskanie w Wielkopolsce synergii działań instytucji odpowiedzialnych za realizację zadań reintegracji społeczno-zawodowej grup osób wykluczonych społecznie, wzmacniającej jakość i efektywność świadczonych usług. Kolejne zespoły robocze będą powoływane zgodnie z potrzebami i Regulaminem działalności Komitetu ds. Ekonomii Społecznej. Ze względu na ww. zadania zasadne jest bieżące monitorowanie i dostosowywanie prac Komitetu ds. ekonomii społecznej, w tym bieżąca aktualizacja jego składu.

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

RPW – jej najważniejsze zadania

Włączenie RPW w struktury Regionalnych Komitetów ds. Ekonomii Społecznej pozwoli stworzyć możliwość koordynacji „przepływów” działań podejmowanych w regionie w obszarze usług reintegracji społecznej i zawodowej oraz działań związanych z rozwojem sieci podmiotów ekonomii społecznej, szczególnie w kontekście nowych miejsc pracy.

RPW jako grupa robocza Regionalnego Komitetu ds. Ekonomii Społecznej będzie także pełnić rolę forum konsultacyjnego pomiędzy praktyką reintegracji społecznej i zawodowej a rozwiązaniami ustawowymi.

Do głównych zadań RPW powinno należeć:

- analizowanie stopnia nasycenia obszaru województwa podmiotami zatrudnienia socjalnego adekwatnego nie tylko do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale także w kontekście planów tworzenia nowych miejsc pracy, głównie przez podmioty ekonomii społecznej;
- inspirowanie gmin oraz powiatów do przedsięwzięć programowych (projektowych) wykorzystujących podmioty zatrudnienia socjalnego oraz ich usługi w realizacji programów specjalnych dla osób bezrobotnych, a także wdrażania nowego zadania publicznych służb zatrudnienia, jakim jest profilowanie osób bezrobotnych;
- analizowanie, konsultowanie oraz rekomendowanie projektów strategii rozwiązywania problemów społecznych, tworzonych przez gminy z uwzględnieniem problematyki usług reintegracji społecznej i zawodowej oraz rekomendacji z corocznych ocen zasobów pomocy społecznej;
- promowanie standardów usług reintegracji społecznej i zawodowej oraz prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych dla przedstawicieli instytucji partnerskich MLW oraz udzielanie konsultacji nowym zespołom synergii lokalnej;
- inspirowanie zespołów synergii lokalnej do nawiązywania współpracy między gminami oraz powiatami na obszarze tego samego województwa dla zwiększenia spójności społecznej;
- monitorowanie włączenia się podmiotów zatrudnienia socjalnego województwa w realizację celów i zadań dwóch krajowych programów:
 - Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Nowy wymiar integracji,
 - Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.

NA ZAKOŃCZENIE

Pilotaż RPW pozwolił wypracować dobre rozwiązania organizacyjne w zakresie tworzenia platform współpracy, będących rzecznikami zatrudnienia socjalnego. Wykorzystanie w regionach komitetów ds. ekonomii społecznej na przykładzie Wielkopolski i Lubelszczyzny jest rozwiązaniem rekomendowanym, lecz nie jedynym. Wykorzystanie rad pożytku publicznego może okazać się również rozwiązaniem skutecznym dla rzecznictwa zatrudnienia socjalnego.

Wydawca
Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich
AL. Jerozolimskie 65/79
00-697 Warszawa
www.crzl.gov.pl
Tel. +48 22 237 00 00
Fax +48 22 237 00 99

Publikacja bezpłatna

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Ministerstwo Pracy
i Polityki Społecznej

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

